

A HAZAI SZERZŐI JOGI JOGALKOTÁS FONTOSABB ÁLLOMÁSAI**

1. A szerzői jog múltja

Amióta ember él a földön, alkotni akar. Az alkotás iránti igény és az alkotások jogi védelme – a szerzői jog elismerése és kereteinek kidolgozása – azonban nem egyszerre jelent meg. A jogirodalom már számos alkalommal vizsgálat tárgyává tette a szerzői jog fejlődését.¹ Az bizonyos – ahogy erre a szakirodalomban is utalnak –, hogy bár a kultúra és a művészet valódi megjelenését az ókorra datálhatjuk, azonban a művészek, az alkotók a jogi oltalmat e korban még nem nyerték el.² A szerzői jog védelmi rendszerének kialakulása jóval későbbre

* Dr. Sápi Edit, tudományos segédmunkatárs, Miskolci Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Civilisztikai Tudományok Intézete, Polgári Jogi Intézeti Tanszék (jogsapi@uni-miskolc.hu).

** A tanulmányban ismertetett kutatómunka az EFOP-3.6.1-16-00011 jelű „Fiatalodó és Megújuló Egyetem – Innovatív Tudásváros – a Miskolci Egyetem intelligens szakosodást szolgáló intézményi fejlesztése” projekt részeként – a Széchenyi 2020 keretében – az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

¹ A teljesség igénye nélkül, lásd pl.: *Bakos Kitti, Nótári Tamás: Adalékok a szerzői jog nemzetközi és hazai fejlődéstörténetéhez. De Iurisprudentia et Iure Publico*, 5. évf. 4. sz., 2011, p. 2–17; *Boytha György: A magyar szerzői jog története 1948-ig. In: Benárd Aurél, Tímár István (szerk.): A szerzői jog kézikönyve. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1973, p. 49–54; Csécsy György: A szellemi alkotások jogának fejlődéstörténete. In: Miskolczi Bodnár Péter (szerk.): A civilisztika fejlődéstörténete. Bíbor Kiadó, Miskolc, 2006, p. 91–112; Horváth Attila: A szellemi alkotások jogának története, a szerzői jogi védelem kialakulása, a jogalkotás kezdetei Magyarországon. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 11. (121.) évf. 4. sz., 2016. augusztus, p. 93–123; Jakab Éva: Szerzők, kiadók, kalózok. A szellemi alkotások védelmének kialakulása Európában. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2012; Kiss Tibor: A szerzői jog első kodifikációja Magyarországon: az 1884. évi XVI. törvénycikk a szerzői jogról. In: Szabó Béla (szerk.): *Collectio Iuridica Universitatis Debreceniensis III. Lícium Art, Debrecen, 2002, p. 159–188; Legeza Dénes: „Egyszer mindenkorra és örökön”. A szerzői jog és forgalomképessége Magyarországon a reformkortól 1952-ig. PhD-értekezés, Szeged, 2017; Mezei Péter: A szerzői jog története a törvényi szabályozásig (1884: XVI. tc.). Jogelméleti Szemle, 2004. 3. sz.; Nótári Tamás: A magyar szerzői jog fejlődése. Lectum Kiadó, Szeged, 2010; Part Krisztina Katalin: A szerzői jogi szabályozás kialakulása Angliában, Németországban és az Egyesült Államokban. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 1. (111.) évf. 4. sz., 2006. augusztus, p. 140–153; Senkei-Kis Zoltán: A szerzői jog kialakulása és fejlődése. Első Század, 6. évf. 1. sz., 2007, p. 322–331; Tattay Levente: A szellemi alkotások szabályozásának történeti vonatkozásai. In: Tattay Levente, Pintz György, Pogácsás Anett: Szellemi alkotások joga. Szent István Társulat, Budapest, 2011, p. 32–37.**

² *Lendvai Zsófia: Szerzői jog az ókorban. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 3. (113.) évf. 3. sz., 2008. június, p. 57–79.*

tehető, mint hogy a művészet a kifejezés és önkifejezés közkedvelt formája lett.³ Ha a szerzői jog múltjára visszatekintünk, megtalálhatóak azok az indokok, amelyek miatt a jogi védelem egy idő után már nem volt elkerülhető, és szükséges volt annak biztosítása. A szerzői jogi oltalom kialakulása több okra vezethető vissza, amelyek közül a szakemberek szerint a legfőbb tényező a könyvnyomtatás feltalálása volt. Az is elismert ugyanakkor, hogy a könyvnyomtatás nem önmagában hozta létre a szerzői jogot, hiszen a jogi védelem kialakulása fokozatos fejlődés eredménye volt,⁴ és a jogi oltalmat szorgalmazó igények⁵ között játszott további nyomós okot a könyvnyomtatás. Azt mondhatjuk tehát mindezek alapján, hogy a szerzői jog fejlődéstörténete szempontjából Gutenberg újítása volt a szikra a puskaporos hordóban, hiszen az gyorsan hozzásegített az alkotások széles körben való terjesztéséhez, terjedéséhez, ezzel felgyorsítva a korábban megkezdődött folyamatokat.⁶ A szerzők már a könyvnyomtatást megelőzően is érzékelték kiszolgáltatott helyzetüket, hiszen műveiket rendszerint csak úgy tudták elkészíteni, ha elnyerték egy mecénás támogatását. Ez a támogatás azonban nem csupán a művészet pártolását és ösztönzését célozta, hanem egyúttal a művek áruba bocsátását is jelentette.⁷ A könyvnyomtatás, hasonlóan a mai digitális technológiákhoz, rengeteg pozitívummal járt, és hozzájárult a kultúra terjedéséhez, azonban ezzel együtt utat nyitott a bitorlások, jogtalan másolások, terjesztések térhódításának is. Az uralkodók – felismerve a könyvnyomtatás jelentőségét – könyvnyomtató műhelyeket állítottak fel. Miután a könyvnyomtatás a vállalkozóktól komoly anyagi ráfordítást kívánt meg, az uralkodók privilégiumok (kiváltságlevelek) nyújtásával biztosították, hogy az adott üzletember egy bizonyos területen és meghatározott ideig kizárólagosan gyakorolhassa a könyvnyomtatási tevékenységet.⁸ A könyvnyomtatás – és így a művek értékesíthetővé válása – mellett a szerzői jog kialakulásának több további kiváltó oka is volt. Ezek között említhető, hogy megjelent a társadalom azon igénye, hogy az alkotásokat széles körben megismerhesék. Mindemellett pedig maga a jogalkotási környezet is változott, és megjelent a hajlandó-

³ A szerzői jog késői kialakulásának magyarázatával több alkalommal is foglalkoztak a szerzői jog nagy jogtudósai. Lásd pl.: *Boytha György*: Bevezetés. In: *Benárd Aurél, Tímár István* (szerk.): *A szerzői jog kézikönyve*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1973, p. 9–16; *Balás P. Elemér*: *Szerzői jog és jogi dinamizmus*. In: *Emlékkönyv Dr. Szladits Károly tanári működésének harmincadik évfordulójára*. Grill Károly Könyvkiadó-vállalata, Budapest, 1938; *Alföldy Dezső*: *A szerzői jog reformjai*. Jogtudományi Közlöny, 1948. 4. sz., p. 70–74.

⁴ *Boytha György*: *Whose Right is Copyright?* Festschrift für Eugen Ulmer zum 80. Geburtstag, GRUR Int., 1983, p. 379–385.

⁵ A szerzői jog létrejöttét befolyásoló körülmények és azt szorgalmazó igények részletes bemutatása olvasható: *Mezei*: i. m. (1).

⁶ *Boytha György*: *A szerzői jog kialakulása*. In: *Benárd, Tímár*: i. m. (1), p. 18.

⁷ *Horváth*: i. m. (1), p. 95.

⁸ *Géra Eleonóra Erzsébet*: *Magyar Szövegírók, Zeneszerzők és Zeneműkiadók Szövetkezete – 1907–1952*. In.: *Géra Eleonóra Erzsébet, Csatári Bence*: *A Zeneszerzők Szövetkezetétől az Artisjus Egyesületig 1907–2007. A zenei közös jogkezelés száz éve Magyarországon*. Artisjus, Budapest, 2007, p. 15–17; *Jakab Éva*: *Szerzők, kiadók, kalózok. A szellemi alkotások védelmének kialakulása Európában*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2012, p. 32.

ság az alkotók és műveik védelemben részesítésére.⁹ A tanulmányban elsősorban a hazai jogfejlődéssel foglalkozunk, ezért csupán a teljesség kedvéért jegyezzük meg, hogy a törvényi szintű szabályozás elsőként Angliában, Anna királynő 1709-ben kiadott Statutumával¹⁰ jelent meg. Hazai viszonylatban 1884-ben született meg az első szerzői jogi törvény.

A magyar szerzői jog kodifikációs törekvései a reformkor idejére tehetőek, amikor a változás szele elérte a magyar írókat. Ebben az időben az írók és a művészek körében egyre erőteljesebben merült fel az igény, hogy sor kerüljön a szerzői jog szabályozására.¹¹ A szerzői jog szabályozására vonatkozó első érdemi lépést *Toldy (Schedel) Ferenc* tette meg, aki 1838-ban és 1840-ben jelentetett meg olyan tanulmányokat, amelyekben felvetette a törvényalkotás célszerűségét, és definiálta többek között az írói tulajdont és a bitorlást is.¹² Magyarországon a jogi szabályozás első lépéseként tartják számon az 1844. évi *Szemere Bertalan-féle* törvényjavaslatot, amely azonban az elmaradt királyi szentesítés miatt nem emelkedett törvényerőre. Szemere előterjesztését követően a *Magyar Írók és Művészek Társasága* állt elő szabályozási javaslatával, melyet azonban ugyancsak nem koronázott siker. Amíg az 1884. évi szerzői jogi törvény nem született meg, Magyarországon a már említett 1846. évi osztrák pátens szabályai voltak alkalmazandók a szerzői jogi ügyekben, amelyek a művek jogosítatlan közzététele, utánnomása és utánképzése ellen biztosítottak védelmet.¹³ A fentebb már említett első szerzői jogi törvény (1884. évi XVI. törvénycikk a szerzői jogról) *Arany László* kezdeményezésére és *Apáthy István* előterjesztése nyomán született meg. Első szerzői jogi törvényünk a német szabályozást tekintette mintának.¹⁴ Az első jogszabály megalkotásakor a jogalkotói cél természetesen az volt, hogy a jogi védelem alapjait lefedtesse, annak kereteit meghatározza. Az 1884. évi Sztj.-ben nem találunk „általános részt”, minden szerzői műre alapvetően vonatkozó rendelkezéseket, azonban a törvénycikk több mint felét az írói művekre irányadó szabályok tették ki, melyeket a többi műtípus tekintetében „általános szabályoknak” tekinthetünk. A szerzői jog tartalmát érintő alapvető szabályokat szintén az írói művek tekintetében határozták meg,¹⁵ csakúgy mint a szerzőijog-bitorlás következményeit,¹⁶ valamint a jogbitorlás megállapításához kapcsolódó eljárás menetét¹⁷ és az elévülési szabályokat.¹⁸ A jogszabályt már kortársai is élesen bírál-

⁹ *Mezei Péter*: A technológia és a szerzői jog szimbiózisa. *Jogtudományi Közlöny*, 67. évf. 5. sz., 2012, p. 198.

¹⁰ A Statutum 1710. április 10-én lépett hatályba Bill for the Encouragement of Learning and for Securing the Property of Copies of Books címen. Elérhető: http://avalon.law.yale.edu/18th_century/anne_1710.asp.

¹¹ *Boytha György*: Szemere Bertalan és a „jövő zenéje”. In: *Mádl Ferenc, Vékás Lajos* (szerk.): Nizsalovszky Endre Emlékkönyv. ELTE ÁJK, Budapest, 1994, p. 52; *Boytha*: i. m. (4), p. 382.

¹² *Nótári*: i. m. (1), p. 35.

¹³ *Legeza*: i. m. (1), p. 34.

¹⁴ *Bakos, Nótári*: i. m. (1), p. 6.

¹⁵ 1884. évi XVI. törvénycikk 11–18. §.

¹⁶ 1884. évi XVI. törvénycikk 19–24. §.

¹⁷ 1884. évi XVI. törvénycikk 25–35. §.

¹⁸ 1884. évi XVI. törvénycikk 36–41. §.

ták, aminek kapcsán hangsúlyozták a felülvizsgálat fontosságát. Mindemellett a Berni Uniós Egyezményhez¹⁹ való csatlakozás feltételeinek megteremtése is megkövetelte bizonyos lényeges szabályok megalkotását.²⁰ A Berni Unióba való belépés gondolata és előkészítése 1913 óta terítéken volt, azonban a tényleges csatlakozás feltétele az volt, hogy a hazai szerzői jogi szabályozás megfeleljen az egyezmény által megkövetelt kritériumoknak.

A következő szerzői jogi törvény, az 1921. évi LIV. törvénycikk felépítésében nagyban követte elődjét, hiszen annak újrakodifikálásaként született meg. A szabályozás, hasonlóan elődjéhez, szintén műtípusonként történt, ezek között elsőként ismertette a törvény a továbbra is alaptípusnak tekintett írói műveket.

Az 1969. évi III. törvényt (a továbbiakban: '69-es Szjt.) elsősorban a társadalmi és állami berendezkedés gyökeres változásai hívták életre, mely szempontokra a törvény indokolása is kitért.²¹ Harmadik szerzői jogi törvényünk már egészen más szerkezetben épült fel, mint a két korábbi jogszabály. A kódex szerkezetében a legszembevetőbb változás, hogy szakított a műfajonkénti szabályozással. Első körben rendelkezett a szerzői jog általános szabályairól (a törvény hatálya, a személyhez fűződő és vagyoni jogok, a szerzői jog korlátozása és a felhasználási szerződés általános szabályai), második részében az egyes műtípusokra vonatkozó külön szabályokat fektette le.

2. A szerzői jog jelene

Ebben a fejezetben a „jelen” kifejezést tágabban értelmezzük, és a jelenleg hatályos szerzői jogi törvény²² életútját mutatjuk be. Az Szjt. 1999-es megalkotása óta több mint harminc alkalommal esett át módosításon. A jogszabály valamennyi időállapotának és valamennyi módosításának áttekintése e tanulmány kereteit és célját meghaladná, így csupán a leglényegesebb módosításokat említjük.

Az Szjt. indokolása részletesen foglalkozik azokkal az – elsősorban társadalmi és gazdasági – okokkal, tényezőkkel, amelyek közrejátszottak az 1990-es évek végén abban, hogy új jogszabály szülessen. Az igények között említhetjük egyésszt a nemzetközi dokumentumoknak – különösen a Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmá-

¹⁹ Az irodalmi és művészeti művek védelméről szóló Berni Egyezmény. (1886. szeptember 9.; hatálybalépés időpontja: 1887. december 4. Magyarországon kihirdette az 1975. évi 4. törvényerejű rendelet.)

²⁰ Ranschburg Viktor 1901-ben kiadott írásában nyomatékosan szorgalmazza, hogy a szakmabeliek „... a monarchiát mielőbb indítsák az irodalom és művészet alkotásainak védelmére alkotott Berni Unióhoz való csatlakozásra.” *Ranschburg Viktor: A szerzői jog nemzetközi védelmére alkotott Berni Egyezmény vonatkozásával Magyarországra.* Eggen-Berger, Budapest, 1901, p 10. Igaz ugyanakkor, hogy Ranschburg idézett művében másutt aláhúzza, hogy „[n]ézetünk szerint azonban a szövetségbe való belépés szempontjából semmi szükség sincs arra, hogy saját törvényünket a Berni Egyezményhez idomítsuk. A mi törvényünk saját honosaink között felmerülő kérdésekre vonatkozik és ezek tekintetében teljesen érvényben is maradhat.”

²¹ Az 1969. évi III. törvény indokolása. Általános indokolás.

²² A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szjt.).

nyának²³ – való megfelelést. Az egyik legfontosabb indok azonban, mely előidézte egy új szerzői jogi törvény megalkotását, az Európai Unióhoz való csatlakozás elősegítése volt.²⁴

Külön is nevesíti az indokolás a szerzői jogi szabályozás alapvető célját, de természetesen ez a cél nem kizárólag a jelenlegi Sztj. megalkotásakor felmerülő igény volt, hanem a mindenkori szerzői jogi jogalkotáspolitikai által elsődleges célként szem előtt tartott indok: a szellemi alkotások ösztönzése. Az ösztönzéssel együtt, amellettszükségyszerűen jelenik meg az érdekek összhangjának biztosítása és kiegyenlítése. Az Sztj. megalkotásakor a következő vezérlőelveket kell(ett) figyelembe venni:

- a) a nemzetközi kötelezettségekkel való összhang fenntartása, melynek ki kell terjednie a nemzetközi egyezményekre és az Európai Unió jogi aktusaira is,
- b) a technikai fejlődés által eszközölt kihívásokra hosszú távon is maradandó választ kell nyújtani a szerzői jogi szabályokban,
- c) fenn kell tartania a szabályozásnak az egyensúlyt a szerzői jogi jogosultak, a felhasználók és a társadalom között, mindemellett pedig ösztönöznie kell a művek létrehozását, és biztosítani a már megszületett művek védelmét,
- d) gondoskodni kell a szerzői jog megfelelő és minél szélesebb körű érvényesüléséről, valamint
- e) hatékonyan fel kell lépni a jogsértésekkel szemben.²⁵

Előljáróban érdemes megjegyezni, hogy a korábbi szerzői jogi törvényekhez képest szembevető és fontos változás, hogy az Sztj. már közlönyállapotában rendezte a Polgári Törvénykönyvvel való kapcsolatát,²⁶ ami bár technikai kérdésnek tűnhet, de dogmatikailag és rendszertanilag is lényeges e kapcsolat törvényi szintű kinyilatkoztatása.²⁷ Emellett azonban

²³ 1976. évi 9. törvényerejű rendelet az Egyesült Nemzetek Közgyűlése XXI. ülészakán, 1966. december 16-án elfogadott Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya kihirdetéséről. Az Egyezségokmány 15. Cikke szerint

„1. Az Egyezségokmányban részes államok elismerik mindenki jogát arra, hogy

- a) részt vegyen a kulturális életben;
- b) élvezze a tudomány haladásából és annak alkalmazásából származó előnyöket;
- c) minden olyan tudományos, irodalmi vagy művészeti alkotás tekintetében, melynek szerzője, erkölcsi és anyagi érdekei védelemben részesüljenek.

2. Az Egyezségokmányban részes államok által e jog teljes érvényesítése érdekében teendő lépéseknek ki kell terjedniük a tudomány és a kultúra megőrzését, fejlesztését és terjesztését biztosító intézkedésekre is.

3. Az Egyezségokmányban részes államok kötelezik magukat a tudományos kutató és alkotó tevékenységhez nélkülözhetetlen szabadság tiszteletben tartására.

4. Az Egyezségokmányban részes államok elismerik a tudomány és kultúra területén történő nemzetközi kapcsolatok és együttműködés előmozdításából és fejlesztéséből származó előnyöket.”

²⁴ Lásd bővebben: *Levente Tattay: Intellectual Property Law in Hungary*. Wolters Kluwer, 2017, p. 13.

²⁵ Lásd bővebben az Sztj. indokolásában.

²⁶ A témában lásd többek közt: *Faludi Gábor: Szerzői jog, iparjogvédelem és a Ptk. kodifikációja I. rész. Polgári Jogi Kodifikáció, 2003. 2. sz., p. 3–14; Faludi Gábor: Szerzői jog, iparjogvédelem és a Ptk. kodifikációja II. rész. Polgári Jogi Kodifikáció, 2003. 3. sz., p. 3–14; Bacher Vilmos: A szellemi tulajdon jogi védelme és a Ptk. Polgári Jogi Kodifikáció, 2000. 3. sz., p. 23–32.*

²⁷ Sztj. 3. § (1) bek.

számos tartalmi változást hozott a korábbi évekhez képest: így például egységes módon szabályozza a szomszédos jogokat, valamint beemelte rendelkezései közé a merchandisingra való jogot. Bizonyos műtípusok részletesebb szabályozását a technikai fejlődés és az Európai Unió jogának való megfelelés miatt találjuk meg a jogszabályban. E körben érdemes megemlíteni a szoftver és az adatbázis védelmét.

Az Sztj. alapvetően dinamikus életet él. A szerzői jog dinamizmusát a jogalkotó kimondatlanul is elismeri akkor, amikor a védett műtípusok példálózó felsorolását alkalmazza, hiszen ez a megoldás alkalmas arra, hogy az Sztj. új műtípusokat védjen anélkül, hogy a törvényt – gyakran – módosítani kellene a tárgyi hatály bővülése miatt. A dinamizmus elismerése elsősorban a mai kor sajátosságának és a technikának köszönhetően egyre inkább előtérbe kerül, azonban nem mai „felfedezés”, nem újkeletű jellemzője a szerzői jognak, hiszen erre már csaknem száz évvel ezelőtt felhívta a figyelmet Balás P. Elemér is.²⁸

Az egyik első nagyobb módosítás 2001-ben történt,²⁹ amikor a védendő alkotások körébe beemelték a gyűjteményes műnek minősülő adatbázist,³⁰ illetve ezzel összhangban módosították az 1. § (8) bekezdését, ahol az előadóművészek, a hangfelvétel-előállítók, a rádió- és a televíziószervezetek, valamint a filmelőállítók javára biztosított szomszédos jogi oltalom körében rögzítették az adatbázis-előállítók teljesítményeit, ezzel megteremtve a kapcsolódó jogi oltalom intézményét. Annak ellenére, hogy az Sztj. a jogalkotási nehézségek elkerülése céljából nem használja a taxatív műtípus-felsorolást, itt mégis azt a megoldást választotta, hogy jogszabálmódosítással külön nevesítette az egyik műtípust, az adatbázist. Ennek oka azonban nem ad hoc megoldás volt, hiszen egyrészt – ahogy arra a módosítást eszközöző törvény³¹ indokolása is utal³² – egyre jelentősebbé váltak az adatbázisok, másrészt pedig harmonizálni kellett a hazai jogszabályt az Európai Parlament és a Tanács 1996. március 11-i 96/9/EK irányelvével,³³ mely az adatbázisok jogi védelmét kívánta biztosítani. Ennek következtében az Sztj. nem csupán a két, fentebb említett módosítást eszközölte, hanem az adatbázisokra vonatkozó további szabályokat is pontosította. A 2001-es módosítás további

²⁸ Balás P. Elemér: Szerzői jog és dologi dinamizmus. In: Emlékkönyv Dr. Szladits Károly tanári működésének harmincadik évfordulójára. Grill Károly Könyvkiadó-vállalata, Budapest, 1938.

²⁹ A módosítást a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény módosításáról szóló 2001. évi LXXVII. törvény végezte el. A módosítás 2002. január 1-től lépett hatályba.

³⁰ Sztj. 1. § (2) bek. p) pont.

³¹ A 2001. évi LXXVII. törvény indokolása.

³² „A rendszerezett ismereteket, illetve más elemeket tartalmazó adatbázisok (pl. enciklopédiák, telefonkönyvek, szakmai adatbázisok, irodalmi, tudományos vagy művészeti tárgyú összeállítások, szótárak, lexikonok, akár papírhordozón, akár elektronikus vagy más formában) az információs társadalom létrejöttének és működésének létfontosságú eszközei. Előállításuk többnyire számottevő – emberi, műszaki és pénzügyi – ráfordításokat igényel, miközben másolásuk az előállítási költségek elenyésző töredékéből megoldható. E ráfordítások magas szintű és hatékony jogi védelem híján elmaradnának, hiszen megtérülésük nem volna biztosítható. Az információs társadalom korában viszont a nemzetgazdaság számára nélkülözhetetlen a korszerű információhordozók és adatfeldolgozó rendszerek kifejlesztésére irányuló befektetések ösztönzése.” Indokolás a 2001. évi LXXVII. törvényhez.

³³ HL L 77., 1996. 3. 27., 20–28.

nyomós okát az információs társadalom kihívásai jelentették,³⁴ azaz közvetlenül a 2001/29/EK irányelvvel³⁵ való összhang megteremtése. Ez a módosítás tehát már konkrétan célozta a hazai és az uniós joganyag közelítését, figyelemmel a 2004-es csatlakozásra.

Az Európai Unió jogi aktusai közül érdemes többek között megemlíteni a 2004/48-as EK irányelvet,³⁶ melynek alapvető célja az volt, hogy a szellemi alkotások joga területén egységesen, összehangolt jogi eszközökkel lehessen fellépni a bitorló magatartásokkal szemben.³⁷ A jogérvényesítési irányelv³⁸ miatti Sztj.-módosítás 2006. január 1-jén lépett hatályba. A módosítást bevezető jogszabály³⁹ nem csupán a szellemi alkotások területét érintette, hanem a bírósági végrehajtásról szóló törvényt is. Az irányelv hatására sor került a korábbi szabályok finomhangolására, aminek eredményeként a szerzői jogi jogosultak hatékonyabb jogvédelme valósulhatott meg.⁴⁰

2013 kardinális évnek tekinthető az Sztj. történetében, hiszen számos módosításon esett át.⁴¹ Ezek közül némelyek üdvözlendők, némelyek azonban nem segítettek a korábbi értelmezési nehézségeken.

Kifejezetten pozitív változás volt, hogy a védett alkotások közé beemelte a jogszabály a jelmezt és a díszletet, mivel a módosítás előtt csupán ezek terve volt nevesítve a jogszabályban.⁴² Az ok, mely a pontosítás mögött meghúzódott valójában a precizitás és az ítélkezés megkönnyítése volt. A bírói gyakorlatban ugyanis bizonytalanság uralkodott abban a kérdésben, hogy maga a jelmez és a díszlet szerzői jogi védelem alatt állhat-e, mivel a jogszabály kizárólag a jelmez- és díszlettervet nevesítette. Noha az Sztj. a példálózó felsorolást alkalmazza, így helyesen lehet(ett) arra következtetni, hogy amennyiben az eredeti, egyéni jelleg fellelhető, úgy nem csupán a terv, hanem maga a kész alkotás is védelem alatt áll, azonban a gyakorlat néhol mégis bizonytalan volt a kérdésben. Így amiatt, hogy egységes

³⁴ *Petkó Mihály*: Az információs társadalom hatása a szerzői jogra. Debreceni Jogi Műhely, 2006. 3. sz.: http://www.debreceijogimuhely.hu/archivum/3_2006/az_informacios_tarsadalom_hatasa_a_szerzoi_jogra/ (letöltés dátuma: 2019. február 3.).

³⁵ Az Európai Parlament és a Tanács 2001/29/EK irányelve (2001. május 22.) az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról. (HL L 167., 2001. 6. 22., 10–19).

³⁶ Az Európai Parlament és a Tanács 2004/48/EK irányelve (2004. április 29.) a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről. (HL L 157., 2004. 4. 30., 45–86).

³⁷ *Tattay Levente*: Versenyképesség és szellemi alkotások az Európai Unióban. Wolter Kluwer Kiadó, Budapest, 2016, p. 180.

³⁸ Az irányelv elemzéséről lásd: *Bacher Vilmos, Faludi Gábor*: Jogérvényesítés a szellemi tulajdonjogok területén, *Jogtudományi Közöny*, 60. évf. 9. sz., 2005, p. 372–387.

³⁹ 2005. évi CLXV. törvény egyes törvényeknek az iparjogvédelmi és a szerzői jogok érvényesítésével összefüggő módosításáról.

⁴⁰ *Kiss Tibor*: Gondolatok a szerzői jogi törvény legújabb módosítása kapcsán. Debreceni Jogi Műhely, 2006. 3. sz.: http://www.debreceijogimuhely.hu/archivum/3_2006/gondolatok_a_szerzoi_jogi_torveny_legujabb_modositasa_kapcsan/ (letöltés dátuma: 2019. február 5.).

⁴¹ A szellemi tulajdonra vonatkozó egyes törvények módosításáról szóló 2013. évi XVI. törvény.

⁴² 2013. évi XVI. törvény 33. §.

irányba mozduljon el a gyakorlat, a módosítás következtében kifejezetten nevesítették a jelmezt és a díszletet is, a tervek mellett.

Szintén a 2013-as módosítással pontosították a védelmi idő szabályait is egy újabb európai uniós kötelezettség miatt,⁴³ azonban ebben a körben – ahogy arra az indokolás utal – a módosítás csupán „... az Sztj. technikai jellegű kiigazítását” jelentette,⁴⁴ hiszen az eleve összhangban volt az irányelvi szabály tartalmával.

A 2013. évi XVI. törvénnyel változtattak a mű egységének védelme⁴⁵ szabályán is, ami azonban nem könnyelhető el teljes sikerként. Ahhoz, hogy a módosításról érdemben beszélhessünk, először magáról a mű egységének védelméről, az integritás természetéről kell néhány szót szólni, mivel igen érzékeny és összetett jogról van szó. A mű egységének védelme a szerző egyik legalapvetőbb személyhez fűződő joga, ugyanakkor az egyik legbonyolultabb is.⁴⁶ Az Sztj. szerint „[a] szerző személyhez fűződő jogát sérti művének mindenfajta eltorzítása, megcsonkítása, vagy a mű más olyan megváltoztatása vagy a művel kapcsolatos más olyan visszaélés, amely a szerző becsületére vagy hírnevére sérelmes.”⁴⁷ Az integritáshoz fűződő jog a mű és a szerző közötti szoros erkölcsi kapcsolatot fejezi ki, így érthető a jogi norma alapvető rendeltetése is: a szerző műve torzításoktól, jó hírnevet és becsületet sértő változtatásoktól mentesen kerüljön a közönség elé. A szabály indokál az szolgál, hogy a szerzőt a művei alapján ítéli meg mind a társadalom, mind pedig a szakma, ennek következtében egyik legszentebb joga, hogy műve úgy kerüljön a nyilvánosság elé, ahogy ő azt megalkotta. E jog alapvető célja, hogy a szerző társadalmi és szakmai megítélését rajta kívül más külső személy – akár jogszerű felhasználó,⁴⁸ akár jogsértő – ne tudja hátrányosan befolyásolni. Az integritás jogának megsértése a mindennapi esetektől az egészen bonyolult, összetett és súlyos értelmezési problémákat generáló ügyekig terjed. *Tattay Levente* példaként említi a torzítás „mindennapi” előfordulására azt az esetkört, amikor a napilapban szereplő cikk címét a szerkesztő a szerző tudta és beleegyezése nélkül megváltoztatja.⁴⁹ Bonyolultabb példák pedig felmerülhetnek például a színpadi alkotásokkal összefüggésben.⁵⁰ A jogalkotó szóhasználatából azonban nem derül ki egyértelműen, hogy a normaszöveg „... amely a szerző becsületére vagy hírnevére sérelmes” fordulata csupán a közvetlenül előtte szerepeltetett megváltoztatásra, visszaélésre vonatkozik-e, vagy túlterjeszkedik e két maga-

⁴³ Az Európai Parlament és a Tanács 2011/77/EU irányelve (2011. szeptember 27.) a szerzői jog és egyes szomszédos jogok védelmi idejéről szóló 2006/116/EK irányelv módosításáról). (HL L 265., 2011. 10. 11., 1–5.).

⁴⁴ Indokolás.

⁴⁵ Sztj. 13. §.

⁴⁶ *Faludi Gábor*: A szerzői mű egysége védelmének egyes kérdései. Infokommunikáció és jog, 8. évf. 6. sz., 2011, p. 163.

⁴⁷ Sztj. 13. §.

⁴⁸ *Lontai Endre, Faludi Gábor, Gyertyánfy Péter, Vékás Gusztáv*: Magyar polgári jog. Szerzői jog és iparjogvédelem. Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 2012, p. 66.

⁴⁹ *Tattay Levente*: Szellemi alkotások joga. Szent István Társulat, Budapest, 2002, p. 78.

⁵⁰ *Sápi Edit*: A színpadi művek szerzői joga. Patrocínium, Budapest, 2019, p. 145–158.

tartáson, és az *eltorzítás*, *megcsonkítás* is csak abban az esetben valósítja meg a személyhez fűződő jog megsértését, ha egyben a szerző becsületére vagy jó hírnévére is sérelmes.⁵¹ Ez az értelmezési kérdés megosztja az álláspontokat.⁵² A mű egységének védelmét a teljesség, sérthetlenség fogalmával kell azonosítani,⁵³ amely nem feltétlenül a fizikai egységet jelenti, hanem sokkal inkább a szellemi egységet, a mondanivaló sérthetlenségét.⁵⁴ Az integritás rendeltetése egyrészt az, hogy védőernyője alá vonja a mű egészét, beleértve annak címét is, másrészt pedig hogy e jog ne korlátozódjon pusztán azokra a művekre, amelyek anyagi formában, műpéldányokban testesülnek meg.⁵⁵ Az integritás igen absztrakt főszabályának tényleges érvényesülése műtípusonként eltérő lehet,⁵⁶ ezekre a variánsokra az Sztj. speciális szabályain⁵⁷ túlmenően a bírói gyakorlat⁵⁸ és az SZJSZT is figyelmet fordít.⁵⁹ Jelenleg hatályos szerzői jogi törvényünk szövegváltozatát tehát az Sztj. 2013. április 1-jei módosítása⁶⁰ vezette be. Az Sztj. a módosítás előtti időállapotban úgy rendelkezett, hogy *a szerző személyhez fűződő jogát sérti művének mindenfajta eltorzítása, megcsonkítása vagy más olyan megváltoztatása vagy megcsorbítása, amely a szerző becsületére vagy hírnévére sérelmes*. A módosításhoz kapcsolt indokolás szerint a „visszaélés” kifejezés jobban szolgálja a Berni Uniói Egyezmény és az Sztj. közötti összhangot. A jogalkotói szándék tényleges megjelenését azonban nem látjuk egyértelműen a módosítás kapcsán, ahogy annak indokoltságát sem, hogy a „visszaélés” kifejezés jobban szolgálná a szerző érdekeit, vagy hogy az értelmezési nehézségek megoldásában különösebb segítséget nyújtana a „csorbítás” kifejezés lecserélése a „visszaélés” szóhasználatára. Noha tehát az volt a célja a jogalkotói lépésnek, hogy tisztázza a terepet az integritás feltételei vonatkozásában, de ezt értelmezési kérdést nem oldotta meg. Ugyanakkor az indokolás szerint *„egyértelművé kell tenni, hogy a mű bármiféle eltorzítása vagy megcsonkítása tiltott, és csak a megváltoztatás és egyéb visszaélés további*

⁵¹ *Faludi*: i. m. (46), p. 165.

⁵² Több szerző is foglalkozik a szabály kritikai elemzésével. Lásd pl.: *Faludi*: i. m. (46); *Grad-Gyenge Anikó*: Első oldal. Infokommunikáció és Jog, 16. évf. 72. sz., 2019. *Gyertyánfy Péter*: A szerzői jog bírói gyakorlata 2006-tól: a védelem tárgya és a mű egysége. Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 7. (117.) évf. 4. sz., 2012. augusztus, p. 35–51.

⁵³ *Gyertyánfy Péter* (szerk.): Nagykomentár a szerzői jogi törvényhez. Wolters Kluwer, Budapest, 2014, p. 138.

⁵⁴ *Kiss Zoltán*: Kommentár a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvényben (elérhető az *uj.jogtar.hu* oldalon).

⁵⁵ *Gyertyánfy*: i. m. (52), p. 138.

⁵⁶ *Grad-Gyenge Anikó* (szerk.): Kézikönyv a szerzői jog érvényesítéséhez. ProArt Szövetség a Szerzői Jogokért, 2013, p. 51; Az építészeti alkotásokkal kapcsolatos integritás egyes kérdéseiről lásd: *Barta Judit*: A tervezői tevékenység komplex bemutatása, valamint az építészeti, műszaki alkotások és tervek szerzői jogvédelme. Patrocínium, Budapest, 2018, p. 324–325.

⁵⁷ Az Sztj. 67. § (1) bekezdése szerint a mű jogosulatlan megváltoztatásának minősül az építészeti alkotás vagy a műszaki létesítmény tervének a szerző hozzájárulása nélkül történő olyan megváltoztatása, amely a külső megjelenést vagy a rendeltetésszerű használatot befolyásolja.

⁵⁸ Pl.: Pest Megyei Bíróság P.23.377/2009/34., BDT 2010. 2329., Szegedi Ítéletábra Pf.II.20.595/2008/3.

⁵⁹ Pl.: SZJSZT-02/2013, SZJSZT-18/2010, SZJSZT-20/2008, SZJSZT-17/2010, SZJSZT-04/2009, SZJSZT-30/2003 számú szakvélemények.

⁶⁰ 2013. évi XVI. törvény a szellemi tulajdonra vonatkozó egyes törvények módosításáról.

feltétele a jogsértés megvalósulásához, hogy az a szerző becsületére vagy hírnevére sérelmes legyen”. Folytatva a sort, az indokolás hozzáteszi, hogy „[az] Sztj. 13. §-ának hatályos szövegéről is bebizonyosodott, hogy életszerű, alkalmazható a gyakorlatban és megfelelő egyensúlyt teremt a szerző és mások (felhasználók, más alkotók stb.) érdekei között. Ez a pontosítás a fennmaradó aggályokat is eloszlatja.” Az idézett magyarázat vitatható. Egyrészt az integritás kapcsán élő problémák vannak, amelyek megoldásában e szabályhely alapján nem lehet garantálni az előrelépést, másrészt pedig aggályok és kérdések továbbra is fennmaradnak, azok eloszlásában ez a jogalkotói megoldás nem segített.

Három évvel később újabb fontos mérföldkőhöz érkezett a szerzői jog, amikor elfogadták a szerzői jogok és a szerzői joghoz kapcsolódó jogok közös kezeléséről szóló, 2016. évi XCIII. törvényt (a továbbiakban: Kjkt.), aminek a következtében kikerült az Sztj.-ből a közös jogkezelésre vonatkozó szabályanyag. Az elsődleges indok ebben az esetben is az európai uniós kötelezettségnek való megfelelés volt, a hazai joganyagot összhangba kellett hozni a szerzői és szomszédos jogokra vonatkozó közös jogkezelésről és a zeneművek belső piacon történő online felhasználásának több területre kiterjedő hatályú engedélyezéséről szóló 2014/26/EU irányelvvel. Az irányelv és a nyomában megszületett Kjkt. régi és új szabályaival összefüggésben fontos szempont volt a transzparencia és az ellenőrzés biztosítása.

2018. október 10-től⁶¹ van hatályban az a módosítás, amelyet – első pillantásra – társadalmi igényeknek tulajdoníthatunk, hiszen az a vakok és látássérültek szerzői művekhez való hozzáférését segíti elő. A módosítás közvetlen⁶² kiváltó oka, hogy a vakok, látássérültek és nyomtatott szöveget egyéb okból használni képtelen személyek megjelent művekhez való hozzáféréseinek megkönnyítéséről szóló Marrákesi Szerződést 2013-ban fogadták el a Szellemi Tulajdon Világszervezete keretében. Lényegi vonása, hogy szerzői jogi kivételeket és korlátozásokat vezet be, így a műveket elérhetővé teszi a látássérült vagy a nyomtatott szöveget más okból olvasni képtelen személyek számára. A Marrákesi Szerződés a szerzői jog és a fogyatékossgal élő személyek jogai közötti egyensúly megteremtésére törekszik.⁶³ A Marrákesi Szerződés Európai Unió általi ratifikációja keretében került sor a 2017/1564

⁶¹ 2018. évi LVI. törvény a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény módosításáról.

⁶² A Marrákesi Szerződést az Európai Unió aláírta. A ratifikációt követően megszületett a szerzői és szomszédos jogi védelemben részesülő egyes művek és más teljesítmények hozzáférhető formátumú példányainak a vakok, látáskárosultak és nyomtatott szöveget egyéb okból használni képtelen személyek érdekét szolgáló, határokon átnyúló, az Unió és harmadik országok közötti cseréjéről szóló, 2017. szeptember 13-i (EU) 2017/1563 európai parlamenti és tanácsi rendelet, valamint a szerzői és szomszédos jogi védelemben részesülő egyes műveknek és más teljesítményeknek a vakok, látáskárosultak és nyomtatott szöveget egyéb okból használni képtelen személyek érdekét szolgáló egyes megengedett felhasználási módjairól, valamint az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló 2001/29/EK irányelv módosításáról szóló, 2017. szeptember 13-i (EU) 2017/1564 európai parlamenti és tanácsi irányelv.

⁶³ Simsa Tünde: A szerzői jog korlátozása. Infojegyzet. 2018/15.: https://www.parlament.hu/documents/10181/1479843/Infojegyzet_2018_15_szerzoi_jog_korlatozasa.pdf/348b7b6a-b7d4-959e-2279-79c4125a2237.

európai parlamenti és tanácsi irányelv,⁶⁴ valamint a 2017/1563 európai parlamenti és tanácsi rendelet⁶⁵ elfogadására. A módosító rendelkezés az Sztj. 41. § (1) bekezdésének kiegészítéseként, a fogyatékossgal élő személyeket érintő szabad felhasználás egyik specifikus eseteként meghatározza az olvasási képességet érintő fogyatékossgal élő kedvezményezett személyek általi szabad felhasználási eset részleteit is, összhangban az irányelv rendelkezéseivel. Azt, hogy a módosítás mennyire lesz valóban jótékony hatással a vakok és gyengénlátók szerzői művekhez való hozzáférésére, az idő majd eldönti. Mindenesetre azt látni kell, hogy „... a digitális kor információs és kommunikációs technológiái pedig már önmagukban is fokozzák a hozzáférés hatékonyságát”.⁶⁶

Az év elején⁶⁷ került módosításra az árva művek felhasználásával kapcsolatos szabályanyag,⁶⁸ mégpedig az építészeti alkotásokkal összefüggő okok miatt. A törvény legutóbbi módosítása pedig 2019. december 31-től lép hatályba, annak értelmében az építészeti alkotások⁶⁹ esetében – amennyiben a szerző neve a művön nincs feltüntetve – az ellenkező bizonyításág azt a személyt kell szerzőnek tekinteni, aki az építészeti szerzői jogi nyilvántartásban⁷⁰ szerzőként szerepel.⁷¹

A tágan értelmezett jelen után pedig érdemes egy pillantást vetni a szerzői jog jövőjére, amelynek egy része már át is lépte a küszöböt.

3. A szerzői jog jövője?

A szerzői jog és a szerzői jogi jogalkotás jövőjére tekintéskor nem hagyható figyelmen kívül a technikai fejlődés, amely a szerzői jogot egyrészt folyamatosan továbblépésre ösztönzi,

⁶⁴ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/1564 irányelve (2017. szeptember 13.) a szerzői és szomszédos jogi védelemben részesülő egyes műveknek és más teljesítményeknek a vakok, látáskárosultak és nyomtatott szöveget egyéb okból használni képtelen személyek érdekét szolgáló egyes megengedett felhasználási módjairól, valamint az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló 2001/29/EK irányelv módosításáról. (HL L 242., 2017.9.20., 6–13.)

⁶⁵ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/1563 rendelete (2017. szeptember 13.) a szerzői és szomszédos jogi védelemben részesülő egyes művek és más teljesítmények hozzáférhető formátumú példányainak a vakok, látáskárosultak és nyomtatott szöveget egyéb okból használni képtelen személyek érdekét szolgáló, határokon átnyúló, az Unió és harmadik országok közötti cseréjéről. (HL L 242., 2017.9.20., 1–5.)

⁶⁶ *Pogácsás Anett*: Tartalomáramlás és hozzáférés a szerzői jog „fogyasztói korszakában”. In *Medias Res*, 6. évf. 1. sz., 2017, p. 162.

⁶⁷ 2019. január 1-jei hatállyal módosította az árva művek szabályait az egyes törvényeknek az építészeti alkotásokra, műszaki létesítményekre és azok terveire vonatkozó szerzői jogi szabályozással összefüggő módosításáról szóló 2018. évi CXXXIV. törvény.

⁶⁸ Sztj. 41/B. §.

⁶⁹ Az építészeti alkotások szerzői jogi kérdéseiről lásd bővebben: *Barta*: i. m. (56).

⁷⁰ A nyilvántartást a Lechner Tudásközpont Területi, Építészeti és Informatikai Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság vezeti.

⁷¹ Sztj. 94/B. § (5) bek.

emellett pedig átrendezi a szerzői jogi érdekviszonyokat.⁷² A digitális technika több oldalról is hat a szerzői jogra: egyrészt érinti a hagyományos műtípusok felhasználását, másrészt pedig a szoftverek maguk is szerzői jogi védelem alatt álló alkotások. Harmadrészt – különösen az utóbbi években – elterjedtek olyan szoftverek, amelyek szintén olyan alkotások létrejöttét segítik elő, vagy egyenesen létrehozzák azokat, amelyek szerzői jogi védelem alatt állnak. Azt mondhatjuk, hogy a technikai eszközök, a számítógépi programok ma már nélkülözhetetlenek a hagyományos műtípusok – könyvek, filmek, zenék – létrehozatalában is. A zeneszerzők, a filmkészítők mind számítógépi programokat használnak a művek elkészítéséhez, elég, ha csak a manapság előszeretettel alkalmazott CGI-re gondolunk, vagy arra, hogy egy írónak nélkülözhetetlen a szövegszerkesztő program. Az Sztj. indokolása szerint „A digitális technika új, összetett műtípus, a multimédia mű létrehozását is lehetővé tette, amely az ilyen módon rögzített, írott, hangi, képi, mozgóképi művek, műrészletek százait kapcsolja egybe.”⁷³

Elismert, hogy napjaink szerzői jogának legnagyobb kihívása az internet, melyre reagálásként született meg az ún. DSM-irányelv.⁷⁴ Ennek preambuluma helyesen mutat rá, hogy „... a jogosultak és a felhasználók számára továbbra is fennáll a jogbizonytalanság a digitális környezetben a művek és más védelem alatt álló teljesítmények bizonyos – például határokon átnyúló – felhasználási módjait illetően.” Az irányelvet, melyet – sok tekintetben inkább politikai, mint jogi – vita⁷⁵ övezett, az Európai Parlament március 26-án fogadta el, az átültetésnek pedig két éven belül kell eleget tenni. Jelen tanulmány keretei között nem foglalkozunk a tartalmával⁷⁶ bővebben, az azonban bizonyos a szerzői jog jövőjét illetően, hogy az internet adta lehetőségek szerzői jogra gyakorolt hatásait nem lehetséges kizárólag ezzel az irányelvvvel rendezni. Csupán felvillantásként érdemes lehet megjegyezni, hogy a DSM-irányelv legtöbb figyelmet kapott 17. (korábban 13.) cikke⁷⁷ mellett az uniós jogalkotás területén meglehetősen novumnak tekinthető az is, hogy szerződési jogi kérdésekről is

⁷² Sztj. általános indokolás.

⁷³ Sztj. általános indokolás.

⁷⁴ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/790 irányelve (2019. április 17.) a digitális egységes piacon a szerzői és szomszédos jogokról, valamint a 96/9/EK és a 2001/29/EK irányelv módosításáról (a továbbiakban: DSM irányelv).

⁷⁵ Például: <https://juliareda.eu/2019/02/eu-copyright-final-text/>; <https://libereurope.eu/blog/2019/03/29/new-european-copyright-directive-a-detailed-look/>; <http://ipkitten.blogspot.com/2019/02/keeping-up-with-copyright-directive.html>.

⁷⁶ A DSM korábbi időállapotú elemzését lásd: Kaskovits Melinda: Szerzői jog a digitális egységes piacon. Infokommunikáció és Jog, 14. évf., 2017. különszám, p. 25–32.

⁷⁷ Részletes elemzését lásd: Faludi Gábor: CDSM-napló – 7. rész: Néhány szó a CDSM irányelv 17. cikkéről: <https://copy21.com/2019/06/cdsm-naplo-7-resz-nehany-szo-a-cdsm-iranyelv-17-cikkerol/>; valamint: Harkai István: CDSM-napló – 6. rész: A védelem alatt álló tartalmak online tartalommosztó szolgáltatók általi használata: <https://copy21.com/2019/06/cdsm-naplo-6-resz-a-vedelem-alatt-allo-tartalmak-online-tartalommosztzo-szolgaltatok-altali-hasznalata/>.

rendelkezik,⁷⁸ így például említi magát a felhasználási szerződést,⁷⁹ a szerződési szabadság intézményét,⁸⁰ valamint rendelkezik a bestseller-klauzuláról⁸¹ is ún. szerződéskiigazítási mechanizmus⁸² néven. Az új, a küszöböt átlépett szerzői jog(i irányelv) kétségtelenül átformálja az uniós szerzői jogról alkotott eddigi nézőpontjainkat, és számos kihívás elé állítja a hazai jogalkotót is az átültetés kapcsán.

Az új irányvonalak, a megállíthatatlan technikai, technológiai fejlődés, az újabb és újabb társadalmi igények időközönként mindig meghajlítják a szerzői jogi jogalkotó akaratát. Ugyanakkor a „mi a szerzői jogi jogalkotás célja?” kérdést továbbra is egyszerű lehet megválaszolni még akkor is, ha a digitalizáció, a számítógépes effektusok, az internet átrajzolják annak képét. „Csak olyan társadalomban létezhet a szerzői jog, amely nagyra értékeli az egyént, az egyéni intellektust és az így létrejött alkotásokat.”⁸³ Ezzel az egy mondattal meg lehet válaszolni a fenti kérdést, hiszen valójában a cél – lényegileg – az, hogy az alkotások létrehozatalát ösztönözze oly módon, hogy kellő védelmet biztosít az alkotóknak és műveiknek. Ennek az alapvető célkitűzésnek kell vezetnie a *mindenkori* szerzői jogi jogalkotást, melyhez minden időben társulnak az adott kor, a társadalom, valamint a gazdasági, politikai helyzet sajátosságai. Valójában azonban ezeknek a további befolyásoló tényezőknek a jogszabályi szinten történő kezelése nem kerekedhet felül az alapvető célon.

⁷⁸ Részletes ismertetést lásd: Mezei Péter: CDSM-napló – 8. rész: Kötelmi jogi kérdések és vegyes rendelkezések: <https://copy21.com/2019/06/cdsm-naplo-8-resz-kotelmi-jogi-kerdesek-es-vegyes-rendelkezesek/>.

⁷⁹ DSM-irányelv 18. cikk (1).

⁸⁰ DSM-irányelv 18. cikk (2).

⁸¹ A bestseller-klauzula a hazai Szjt.-ben és több európai szerzői jogi törvényben már régóta szerepel. Erről lásd: Sági Edit: Analysis of the definition of best-seller clause. Revista Romana De Dreptul Proprietatii Intellectuale, 2015. 4. sz., p. 115–133.

⁸² DSM-irányelv 20. cikk.

⁸³ „You will only have copyright in a society that places a very high value on the individual, the individual intellect, the products of individual intellect.” Tim Parks: Where I’m Reading From: The Changing World of Books. Harvill Secker, 2014.